

Column

Verlangen naar politiek

Door **Wout Cornelissen**

Redacteur van *S&D*

In de aanloop naar de vorming van het kabinet Rutte II sprak PvdA-leider Diederik Samsom het verlangen uit naar een einde aan tien jaar 'heilloze polarisatie'. Het volk zou snakken naar een aanpak van de grote problemen.

Echter, de snelle beslissing om met de VVD in zee te gaan door standpunten 'uit te ruilen' betekende voor velen juist een ontluisterende ervaring. Toen VVD-fractievoorzitter Zijlstra onlangs suggereerde dat asielzoekers hier komen voor 'gratis ooglidcorrecties en borstvergrotingen', werd er direct alsnog een compromis gesloten: 'sober en rechtvaardig'. Immers, zo stelde Samsom in een interview, mensen 'kopen heel weinig voor verhalen' maar 'heel veel voor een concrete aanpak'.

Wie verlangt naar een 'verhaal' begrijpt volgens Wouter Bos, informateur van Rutte II, niet wat politiek is. In zijn *Volkskrant*-column stelde hij dat we moeten beseffen dat het sluiten van compromissen nu eenmaal onvermijdelijk is, helemaal in een 'versnipperd politiek landschap'. Bovendien waarschuwt hij dat het bij uitstek Geert Wilders is die een coherent 'verhaal' vertelt. Twee jaar geleden stelde politiek filosoof Marin Terpstra in *S&D* dat onze ervaring van ontluistering erop wijst dat onze democratie 'onttoverd' is. Hij riep ons op ons hieraan aan te passen. Zowel Bos als Terpstra ontwaart in het verzet tegen het sluiten van compromissen een populistisch verlangen om alleen het eigen gelijk vertegenwoordigd te zien en een miskenning van het feit dat er in een democratie altijd met onenigheid moet worden omgegaan. Wie zich verzet tegen compromispolitiek zou alleen maar de populisten in de kaart spelen.

Overtuigen doet dit niet. Ten eerste wordt verzet tegen een bepaald soort compromis verward met verzet tegen compromissen op zich. Ten tweede wordt gedaan alsof het vertellen van een 'verhaal' per definitie leidt tot populisme: de pretentie de exclusieve vertegenwoordiger te zijn van 'het volk', zoals in het geval van Wilders, maar ook in het geval van Zijlstra's VVD, die de 'hardwerkende Nederlander' opzet tegen 'gelukszoekers'.

Ontluistering kan productief zijn. Er ligt namelijk een verlangen in besloten naar een andere politiek dan een gemakzuchtige technocratische uitruil of een al even gemakzuchtige populistische polarisatie; een politiek die bestaat in het publiekelijk verwoorden en verdedigen van een samenhangende visie op het algemeen belang vanuit een welbepaald mens- en maatschappijbeeld en op de rol van de overheid in de verwezenlijking ervan. Zo willen we in het geval van het vluchtelingenvraagstuk horen of en hoe de gekozen pragmatische oplossing in overeenstemming is met een sociaal-democratische visie en met de constitutie en internationale verdragen.

Wat Samsom, Bos en Terpstra niet lijken te zien is dat uitruilpolitiek zelf ook een verhaal vertelt, namelijk dat waarden en overtuigingen politiek maar in de weg zitten. Intussen wordt het vertellen van 'verhalen' overgelaten aan Wilders en Zijlstra, die de publieke moraal steeds verder naar rechts doen opschuiven en het speelveld afbakenen waarbinnen de volgende uitruil plaatsvindt.

Wie een sociaal-democratisch verhaal wil horen, wordt zo of in de armen gedreven van partijen ter linkerkant die dit verhaal nog wel vertellen, of raakt vervreemd van de politiek. Ontluistering eindigt dan in apathie – het uitdoven van ons verlangen naar politiek.